

De Reformatie

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

KERKELIJK LEVEN / G.J. van Middelkoop

In dit nummer:

KERKELIJK LEVEN **937**G.J. van Middelkoop
Spoorloos?MEDITATIEF **942**A.J. Mol
Alleen, maar niet eenzaamWANDELEN
MET GOD **944**H.J.D. Smit
Dichtbij Jezus blijvenACHTERGRONDEN **946**A. v.d. Slaat
Vernieuwing begint
bij... GodSAMENLEVING **949**A.J. Verbrugh
Publieke godsdienst en
een multireligieuze
samenleving (2)LIED VAN DE WEEK **952**J. Smelik
Lied 203: Die in de dood
gebonden lag

en verder...

Kerkberichten
Kerknieuws
Meegelezen
Nieuw uitgekomen

SPOOR-LOOS?

*V*anzelfsprekend lijkt in 2000 alleen nog te zijn dat je voor jezelf opkomt, Jongeren maken hun eigen keuzes, of het nu gaat over uitgaan, carrière-planning, ethische vragen of geloofsbeleving. Ze scharrelen een religieus potje bij elkaar dat hun past en voelen zich daar goed bij. Anderen moeten van dat laatste niets hebben en trekken zich veilig terug op de oude beproefde bastions. Zo zorgt de (post-moderne) cultuur voor veel verwarring. Deze zwart-wit tekening gaf het bestuur van het Landelijk Contact Jeugdverenigingen in de Christelijke Gereformeerde Kerken onlangs in De Wekker. De tekening vraagt om bezinning op de plaats van het Woord in onze cultuur en over de communicatie daarvan naar de jongeren. Als aanzet voor deze bezinning gaf het LCJ een klein boekje uit, onder de titel 'Spoor-loos? - over de boodschap en de communicatie'. Primair is het bedoeld voor het jeugdwerk in de eigen achterban. Het plan is het boekje eerst regionaal te bespreken met alle voorzitters en leidinggevenden. Maar ook alle kerkeraden en predikanten van de CGK hebben een exemplaar ontvangen. Omdat het ook voor onze bezinning heel goed materiaal biedt, wil ik de hoofdpunten uit dit uitstekende boekje doorgeven.

Het spoor bijster

We preken het evangelie. Op de catechisatie geven onderwijs

over de boodschap van de Bijbel. In verenigingsverband verdiepen wij ons daar verder in. Maar vindt het herkenning in en

aansluiting bij ons eigen leven? Raakt het ons hart? Betekent het evangelie ook iets voor de praktijk van onze alledag?

Jeugdwerkadviser Piet *Versluis*, de schrijver van het boekje *Spoorloos*, denkt dat veel kerkelijke jongeren het spoor bijster zijn. Met grote nuchterheid stelt hij vast dat zij wel opgroeien in de kerk en een reformatische school kunnen bezoeken, maar als zij zelf uitgaan, is bij een deel van hen de enige interesse televisie kijken en drinken. Wel belijden zij de Bijbel als het Woord van God, maar die lijkt alleen te functioneren als ze past bij eigen opvattingen.

Veel jongeren leven *feitelijk in twee werelden*. In de kerk houden ze de wereld aan de hand en in

de wereld houden ze de kerk aan de hand. Meestal leidt dit tot een loswekingsproces van de kerk, dat eindigt in randkerkelijkheid of kerkverlating.

'Spoor-loos' heet de brochure. Want de jongeren worden meegezogen door de cultuur die van God niet wil weten en alleen aandacht heeft voor genot en plezier. Er is geen spoor meer dat gevolgd wordt, of het moet zijn de eigen bevrediging, tot in de geloofsbeleving toe. Als je het spoor kwijt bent, *verlies je koers en wordt het zwalken*, je verdwijnt in de massa. 'De één wordt de kerk uitgespoeld door de secularisatie, bij een ander inanifesteert zich dat in een wereldlijk leven binnen de kerk, hij een derde is het een vlucht in een ervaringsgeloof waarin niet de Christus van de Schriften, maar de gelovige zelf centraal staat en bij een vierde wordt alle energie gestoken in het bouwen en bewaren van de kerk als instituut, zonder dat beseft wordt, dat 'voor de waarheid zijn' een onmogelijkheid is als je de Waarheid niet kent.'

Vaak mis je de samenhang tussen het kennen van de Heere en de praktijk van het leven. Ook ouderen laten aan jongeren vaak veel te weinig zien wat het betekent dat zij vreemdeling zijn op deze aarde.

Ontsporing

De achtergrond van dit alles ziet Versluis in de cultuur waarin wij leven. Alles draait daarin om eigen *gevoelens, verlangens en bevrediging*. De trends zijn *gezelligheid, veiligheid in eigen kring, warmte, een thuis - cocooning* heet dat - *zelfontplooiing en zoeken naar plezier en genieten*. Niet alleen bij jongeren, maar even goed bij ouderen.

Relativisme, tolerantie en verdraagzaamheid zijn sleutelwoorden geworden. Er is geen absolu-

te waarheid, nee, er moet ruimte zijn voor allerlei waarheden naast elkaar. Ieder heeft zo zijn eigen verhaal.

Dit alles leidt tot *verwarring, desoriëntatie en onzekerheid*. Dat merk je als je kijkt naar het beeld dat mensen hebben van God. En naar hun kijk op de kerk en de Bijbel.

Wie nog over God wil praten, ziet Hem eerder als het goddelijke in zichzelf dan als een God in de hemel. Ook binnen de kerken zie je een verschuiving in *het beeld dat mensen hebben van God*: niet zozeer op een afstand, maar meer als Vader en Vriend. God is nabij, Hij helpt je en troost je. Je kunt bij Hem terecht, Hij geeft veiligheid, geborgenheid en een goed gevoel.

Ook bij *het denken over kerk en Bijbel* staat *de* ervaring vaak voorop. 'Verschillen tussen kerk en groepen en tussen kerken onderling worden sterk gerelativeerd. Voor de persoonlijke verhouding tot God wordt de leer als onbelangrijk gezien en dus afgeschreven. De Bijbel wordt aanvaard als het Woord van God, maar men heeft ook gerust een andere mening over onderdelen daarvan. Het leidt dat zoiets elkaar uitsluit, interesseert niet. Het gaat erom wat je van je geloof ervaart.' 'De postmoderne christen wil wel onverkort vasthouden aan het Woord van God. De consequenties daarvan voor de leer en het dagelijks leven worden niet getrokken. Daar zit een 'kloof' tussen.' Versluis typeert dit als een *voortgaande geestelijke ontworteling*. We moeten ons dan ook tegenover deze cultuur opstellen. En bedenken: pogingen tot verzoening met de cultuur leiden ook steeds tot overgave aan de cultuur.

Rechte sporen

In deze cultuur mogen we de boodschap doorgeven van de

KERNREDACTIE

DRS G. J. VAN MIDDELKOOP,
DRS R. C. Th. DE BRUIJNE.

OVERIGEREDEACTIELEDEN

DR. E. A. DE BOER, DRS. B. BOS,
DRS. I. D. H. PARSMA, DRS. P. HOUTMAN,
PROF. DR. B. KAMPHUIS,
DRS. B. LUITEN, DRS. K. DE VRIES

MEDEWERKERS

J. J. D. BAAS, J. M. DE JONG,
DRS. A. S. VAN DER LUGT
DR. J. SMELIK, DRS. H. VELDMAN

REDACTIE-ASSISTENT

H. PRINS, Dr. Damstraat 174, 8262 Gd Kampen
Tel. (038) 3310886

Alle stukken bestemd voor de Redactie aan:
De Reformatie, Postbus 24, 8260 AA Kampen

UITGEVER

Print Media bv, Bedum Technische Realisatie.
Scholma Druk bv, Bedum

ADMINISTRATIE EN ADVERTENTIES

Scholma Druk, postbus 7 9780 AA Bedum
Telefoon 050 - 3013636. Fax 050 - 3012732
(o.v.v. Reformatie)

f - mail reformatie@scholma.nl

Aanlevering advertenties in overleg

ING Bank 06 30 92 620

ABONNEMENT

f 92.50 per jaar Studenten f 77.- per jaar
(binnenland), f 179.- per jaar (buitenland
zeepost). Opzegging dient 1 maand voor
het verstrijken van het lopende jaar te
geschieden

Losse nummers f 2,50 (incl. Porto)

De Reformatie is op cassette verkrijgbaar bij de Stichting Bralectah.
Tel. (0521) 515146

ADVERTENTIES

Prijs f 0.95 per mm. Contracttarief op aanvraag

Zonder schriftelijke toestemming van de uitgever is het niet toegestaan artikelen uit dit blad over te nemen

ISSN 0165-5191

Bijbel. Een waarheid die door mensen heengaat, hen in bezit neemt en vernieuwt. Een waarheid die antwoord geeft op de diepste zingelevingsvragen: wie ben ik, waar kom ik vandaan en wat biedt de toekomst? God leren kennen en met God leven, het kan alleen door voortdurend te luisteren naar Zijn Woord en ons daaraan eerbiedig te onderwerpen.

Heel fundamenteel houdt dat in:

- * dat we eerbied en ontzag hebben voor de majesteit en heiligheid van God
- * dat we besef hebben van de afstand tussen God en de zondaar. wat leidt tot diepe ootmoed en verwondering over genade die niet verdiend is
- * dat we moeten capituleren voor een boodschap die ten principale niet naar de mens is, maar haaks staat op onze hoogmoed en op alle culturen
- * dat we duidelijk zien wat zonde is: opstand tegen God, zo totalitair, dat we niet alleen zonde doen. maar dat het ons hele wezen doortrekt
- * dat de kern van de boodschap ligt in de verzoening die Christus brengt
- * dat ons geloof, als een persoonlijk beleefd geloof, het middel is waarmee we Christus omhelzen (zoals we in artikel 22 van de NGB zeggen)
- * dat **we** geloven in de activiteit van de Heilige Geest als de 'werker' en 'onderhouder' van het geloof, die ons rechtvaardig maakt **en** heilig maakt
- * dat onze dankbaarheid in de eerste plaats uit komt in de navolging, in een leven naar Gods geboden en dat uit liefde.

Als het goed is, laten wij als boodschappers ons ook zelf gezeggen door het Woord. Is het een deel van onszelf geworden. 'Jongeren hebben behoefte aan mensen bij wie duidelijk blijkt, dat het goed is om de Heere te

dienen. Zondaren die ervan overtuigd zijn, dat ze in alles de Heere nodig hebben en die tegelijkertijd in ootmoed en afhankelijkheid hun weg van vreemdelingschap vervolgen.' Dan kan Christus ook steeds meer gestalte in de jongeren krijgen.

Tolerantie en waarheid

Versluis typeert de huidige cultuur met de trefwoorden: *tolerantie, ervaring, vluchtigheid en verlangen*. Daartegenover plaatst hij de bijbelse kernwoorden *waarheid* *echtheid* en *kennen*.

Religie mag weer, maat ieder moet dat maar individueel en naar eigen believen vormgeven. Zeg niet dat jouw opvatting gezaghebbend of normerend voor anderen is! Het christelijk geloof wordt ons gegund, net zo goed als iemand anders zijn overtuiging. Het belijden dat het christelijk geloof uniek is, staat haaks op deze maatschappelijke *tolerantie*.

Als christenen spreken over de *waarheid*, hebben ze *het* niet over iets theoretisch, maar over *een levende werkelijkheid*. De werkelijkheid van de trouwe Verbondsgod. Wat Hij doet en wat Hij beveelt, noemt Psalm 111 *waarheid*. In het Nieuwe Testament is *waarheid* vaak *verbonden* aan de boodschap en de Persoon van Christus. 'De inhoud van het christelijk geloof is samen te vatten in het woord 'waarheid', niet als leerstellig theologisch systeem, maar als realiteit in mensen. Wij moeten ons aan het Woord der Waarheid onderwerpen, dan zullen we de God der waarheid en dé Waarheid (Jezus, de Christus der Schriften) en de Geest der waarheid leren kennen.'

De werkelijkheid waar het geloof over spreekt, is *het plan van God* dat dwars door al de geschiedenissen van mensen

heen loopt, het heilsplan dat Hij met deze wereld heeft. Een plan waar wij mensen bij betrokken zijn. Als wij ontdekken dat **we** deel uit maken van dat grote plan van God, gaan wij *verbanden* zien. Geen verbodskeling, maar samenhang en perspectief ontdekken in ons bestaan.

Ervaring en echtheid

Vandaag beleven we een omslag van verstand naar gevoel en ervaring. Postmoderne mensen staan open voor het religieuze en zijn daarin sterk ervaringsgericht. Dat lijkt ruimte te bieden voor geloofsbeleving. Maar gaat het hier om een activiteit van de Heilige Geest of om een ervaring waarin je gericht bent op jezelf, een soort *religieuze zelfbevestiging*? 'Richten de geloofservaringen zich op God of op de gelovige? Gaat het om de bijbelse bevinding of is het *niet* meer dan behoefte aan *psychologische geborgenheid*?' 'Na een praisavond met een goed gevoel naar huis gaan, is nog wat anders dan de Heere die avond te hebben ontmoet.' *Geloofservaring beleeft dat Gods woorden waar zijn en dat je op God aan kunt*. Het is de reactie van het Woord van de Heere in het hart. 'Door die 'werkelijke Godsontmoetingen' heen sterkt de Heilige Geest het geloof en raakt de gelovige steeds meer gefundeerd in het Woord. Dan functioneert het geloof, ook als het gevoel wel eens niet meekomt, omdat het weet dat God onveranderlijk is en trouw blijft aan Zijn eigen Woord.'

Vluchtigheid en kennen

De huidige cultuur is zo snel en veranderlijk, dat je niet meer dan vluchtig van alles kennis kunt nemen. Informatie moet vluchtig, kort, fris en flitsend zijn om opgemerkt te worden. Daarnaast

zie je een enorme intensivering van het verlangen, die uitkomt in een grote aandacht voor **genieten en consumeren**. Kicken is een primaire levensbehoefte, die **nú bevredigd** moet worden.

Tegen deze achtergrond zoeken mensen ook naar 'geloofservaringen'.

Maar gaat het dan ook om vruchten van geloof en wedergeboorte? Gaat het om de ervaringskennis van de ontmoeting en het omgaan met God? Is het een kennen van de **Heere**? Hem erkennen en gehoorzamen?

Hem liefhebben? Laten we, ook nu er steeds minder gelezen wordt, ons voortdurend onderwijzen door Gods Woord? Blijven we **léér**lingen in het eerbiedig buigen voor het gezag en het onderwijs van Gods openbaring? En groeien we toe naar de situatie die Jesaja beschrijft (11:9): de aarde zal vol zijn van de kennis van de **Heere**, zoals de wateren de bodem van de zee bedekken?

Spoor maken

In een wereld die het spoor bijster is en waarin ook veel kerkleden de koers dreigen kwijt te raken, moeten we opnieuw 'spoor **maken**'. Met deze term uit de bergsport wordt aangeduid dat je je oriënteert op je omgeving, de route bepaalt en de sneeuw vasttrapt, zodat anderen dat spoor kunnen volgen.

Versluis geeft daarvoor de volgende bijbelse lijnen aan:

* De **gemeente** is de belichaming van het werk **van** de Heilige Geest. Daar moeten **ook** jongeren warmte, veiligheid, **belangstelling**, aandacht en meeleven ervaren. Er moet ook pastorale zorg voor jongeren zijn, die leidt, voedt en beschermt. En er aandacht voor heeft, dat het proces van vervreemding, dat aan kerkverlating voorafgaat, op steeds

jongere leeftijd op gang komt.
* De **prediking** is de brug tussen het Woord en het hart van een zondaar. Zij opent en sluit het Koninkrijk der hemelen. Dat is op het scherpst van de snede. Wie onder profetische verkondiging verkeert, staat persoonlijk van aangezicht tot aangezicht met God. In de prediking vertrouwt de Vader Zijn Zoon aan ons toe.

* De **traditie** gaat terug op het Woord zelf. Judas roept op om te strijden voor het geloof dat eenmaal aan de heiligen overgeleverd is. Het gaat daarbij om de inhoud van het geloof, die niet verward moet worden met de vorm waarin die praktisch uitgewerkt werd en wordt. Er is verschil tussen Traditie en traditie.

* Onmisbaar is **ook** de **gewoon-tevorming** ten aanzien van kerkelijke meelevendheid. Deelname aan catechese en jeugdwerk moet als een goede vanzelfsprekendheid voorgesteld worden. Wel of niet naar school is toch ook geen keus? Jongeren moeten leren het 'normaal' te vinden om met gemeentelijke activiteiten mee te doen. Zo worden ze als vanzelf 'betrokken' bij de gemeente en wel in een liefdevol meeleven.

* Belangrijk is vooral een goede **toerusting**. Jongeren hebben vastheid nodig om hen weerbaar te maken. Weerbaar voor de confrontatie met de wereld. De gemeenschappelijke inzet van gezin, school, prediking, catechese en jeugdwerk kan hun de **bagage** aanreiken die ze in het leven zo hard nodig zullen hebben. Het is heel belangrijk, dat Jongeren voortdurend in aanraking komen met mensen bij wie het duidelijk is dat het dienen van de Heere hun leven doortrekt en **bepalend** is voor alle keuzes die zij maken.

Opvoeders en leidinggevers moeten verder hun tijd verstaan en jongeren begeleiden bij en voorbereiden op een christelijk leven in deze tijd. Zij moeten gevormd en toegerust worden tot weerbaarheid en tot getuigen en voor beide is een goede verworteling nodig.

* Ten diepste gaat het erom dat wij **geestelijk denken**. Dat betekent **van God uit leren denken**. Denken met zicht op Gods heilsplan. **Ook** in een tijd van verwereldlijking en relativering van de waarheid, een tijd van verwarring en verdeeldheid, gaat de Heilige Geest door **met** zijn herschepende werk. En wij mogen verwonderd zijn als **God** ons daarin doet delen.

Aanbevelingen

Tenslotte geeft de heer Versluis een aantal aanbevelingen voor de communicatie van de Boodschap. Ik geef er enkele van weer:

* Als we nadenken over de communicatie van het Woord, moeten **we** vooral vasthouden aan de overtuiging dat de kracht van de Roodschap ligt in de Boodschap zelf.

* Jongeren moeten merken dat de prediker worstelt om hen mee te nemen, erbij te betrekken en hen aan te spreken in een taal die ze verstaan. Dat mag radicaal en concreet zijn.

* De relativering van de geloofsleer en de aantrekkingskracht van de evangelische beweging dwingen tot een grondige bezinning en verwoording van het eigen karakter van de gereformeerde leer. Daar ligt een taak voor predikanten en catecheten, jeugdleiders, leraren en ouders!

* De boodschap moet **landen** in de context van het eigen

leven. We moeten onze kracht niet zoeken in alternatieve vormen van overdracht, maar veel meer in de persoonlijke communicatie, in het gesproken woord.

- * Het moet heel gewoon zijn om thuis te praten over geestelijke zaken en over het leven van het geloof.
- * In onze woorden moeten we laten doorklinken, dat de Boodschap ook ons boodschappers zelf gegrepen heeft. Komt onze boodschap over? Dat hangt vooral daarvan af, of het merkbaar is dat de boodschap een persoonlijke overtuiging is en dat we bewogen zijn om de ander te bereiken.
- * Bij onze Bijbetstudie moet niet voorop staan de vraag 'wat heeft dit mij te zeggen?': **punt één** is de vraag 'wat heeft de Here hier te zeggen?' We moeten de trefwoorden van onze cultuur regelmatig toetsen aan de Bijbel. Niet alleen individualisme, materialisme en consumentisme. Ook uitgaan, sport en muziek. En huwelijk, seksualiteit en gezinsvorming. Carrière maken en de rolverdeling tussen **man** en vrouw.
- * Hoe mees heit leven verbrokkeld raakt en het christen-zijn een uitzondering wordt, des te belangrijker wordt het, dat gezin, school, kerk en jeugdwerk elkaars vorming ondersteunen en aanvullen en ieder op eigen terrein dezelfde Lijnen trekt.
- * Het belangrijkste is dat we zelf de Here volgen. Dat is per definitie een leven van zelfverloochening: niet ik, maar Hij heeft het voor het zeggen. Dat betekent ook dagelijks je kruis opnemen. Een leven lang ontdekt worden aan de zonde en aan de diepte van het eigen hart en zijn arglistig-

heid en hoogmoed. Bij de boodschap hoort dan ook altijd een **appèl** tot echte bekering.

Voortreffelijke wegwijzer

Spoor-loos - over de Boodschap en de communicatie is een voortreffelijk boekje. Schrijver en organisatie hebben hiermee een bezinningsstuk op tafel gelegd, waarmee we vooral onze winst moeten doen. De situatie van onze huidige leefwereld wordt prima getekend. De oproep om hier een open oog voor te hebben en adequaat op in te spelen kan niet krachtig genoeg onderstreept worden. Het **appèl** om scherp te blijven onderscheiden waar het op aankomt prikkelt en verdient zowel bij oud als jong gehoor. Niet alleen voor het jeugdwerk, maar ook voor prediking en catechese, voor opvoeding en onderwijs is 'Spoor-loos' een goede wegwijzer.

De brochure kost f 8,40 en is te hestellen bij de jeugdwerkadviseur Piet Versluis, Overheicop 9 a. 4143 KW Leerdam

Drs. G.J. van Middelkoop is oud-conrector van de Gereformeerde Scholengemeenschap te Rotterdam en oud-rector van de Gereformeerde Scholengemeenschap te Amersfoort

uit de kerken

Oegstgeest – Beroep aangenomen: R.F. Telgenhof, kandidaat te IJsselmuiden, die bedankte voor Leerdam en Zaamslag

Gramsbergen – Beroep aangenomen: W. Noordzij te Veendam, die bedankte voor Ureterp.

Hardenberg-Centrum – Beroep aangenomen (parttime): J.Th. Jonkman, missionair predikant te Drachten-ZO.

Doetinchem/Doesburg – Beroep: J.J. Drijfhout, kandidaat te Kampen.

ALLEEN, MAAR NIET EENZAAM

A.J. Mol

Jesaja 56:3-5

alleengangers

Misschien **hen** jij / bent **u**, geachte lezer, iemand die alleen door het leven gaat.

Ongetwijfeld heb je wel kennissen, familieleden die geen levenspartner hebben.

In de gedachten die u verder te lezen krijgt wil ik ze niet op een hoop gooien. Immers elke situatie is weer anders.

Toch wil ik vanuit de profetie van **Jesaja** een gemeenschappelijk aandachtspunt meegeven: de Bruid van Christus zorgt met aandacht voor al haar alleengangers, zodat niemand eenzaam op pad is.

De weduwe naast de vrijgezel.

De gescheiden broeder op pad met de homofiele zuster.

Iedereen heeft zijn plaats in het lichaam van Christus.

dorre boom

De fruitweker loopt speurend tussen de bomen door. Een enkele boom staat nog niet in bloei. Met zijn kennis van zaken heeft hij direct door wat er aan de hand is: ze moeten gerooid. Dorre, doodse bomen leveren geen vruchten op. Die moeten geruimd.

Een man in Israël die niet in staat is tot geslachtsgemeenschap is te vergelijken met zo'n dorre boom. Hij krijgt geen nageslacht. Hij wordt een 'boom zonder vruchten'.

In de wet van Mozes worden hem ook grenzen gesteld. Hem wordt verboden aan de offerdienst deel te nemen. In hem is doodsheid zichtbaar.

De God van het leven wil geen dood voor zich zien.

Kanaanitische afgoderij gaf opzettelijk plaats aan eunuchen, gecastreerden.

De dood hoort bij het heidendom. God is bezig - door Christus - het leven aan de wereld terug te geven. Israël is daar het voorbeeld van.

opnieuw leven!

In de profetieën van Jesaja lezen we steeds voorbad van het Pinksterfeest.

Het Verbond van de Here met Israël is een tijdelijke zaak. De blijde boodschap gaat de wereld door. Vreemdelingen gaan bij Gods volk horen. "Vreemdeling, zeg niet dat de Here je uit Gods volk zal verwijderen". En in dat zelfde verband: zeg, ontmande, denk nou niet dat je een dorre boom bent!

Wanneer je Gods Verbond serieus neemt, zijn sabbat viert, zijn wil het belangrijkste in je leven vindt.... dan ben je vruchtbaar!

Niks geen dorre boom!

Je bent een hoorn aan de rivier, aan waterstromen. Je geeft vruchten op tijd. Je blad verwelkt niet. Zing van harte PSALM 1.

een eeuwig huis

De homofiele broeder, die alleen door het leven gaat is niet onvruchtbaar, al heeft hij dan geen kinderen. De vrijgezelle zuster **is** niet van minder waarde omdat zij geen kinderen heeft gebaard. De glans van Openbaring staat te lezen: die 'dorre bomen' hebben hun plaats in de

gemeente, binnen de muren van Gods huis. Zij ontvangen een naam beter dan **zonen** en dochters. Zij krijgen een eeuwige naam, die **niet zal** worden uitgeroeid.

Echtparen die de kinderstem in hun huis zo missen. maar langs de rivier van Gods Geest zijn geplant, zijn voor eeuwig kinderen van de eeuwige Vader. Een eeuwig Thuis!

Weg met die 'dorre-boom-gedachte'.

huisje, boompje, beestje...

Het is bepaald geen pretje wanneer je op visite die eindeloze verhalen aan moet horen van Jantje was vannacht zo **vaak** wakker, Antje begint tandjes te krijgen en **Woutertje** doet zijn eerste stapjes. Het hele bezoek wordt daarmee gevuld!

En jij lijdt zoveel pijn om je kinderloosheid. Jij kunt het nog steeds niet verkroppen dat je bent 'overgeschoten'. U lijdt onder de stilte van uw weduwe zijn. Om te huilen.

Heeft de Bruid van Christus oog voor al die verdrietige situaties. Heeft zij echt altijd oog voor Gods Koninkrijk. Die luiers, die tandjes en die stapjes hebben Gods Rijk te dienen en niets anders.

In de gemeente valt er te genieten van de ongehuwde profetes. Zij spreekt soms zonder woorden. In andere situaties uit 7ij genezende woorden. Weer een ander moment wordt je tot kritisch nadenken gebracht.

De homofiele broeder mist de totale overgave in de intieme

relatie. Het stoeien met eigen kinderen, mogelijk een groot gemis. Maar door de Geest van Christus is hij geen dorre boom. Hij wordt niet geroid, zijn naam wordt niet uitgeroid. Johannes ziet - Openbaring 22 begin - "...een rivier van water des levens ...aan weerszijden van de rivier staat het geboomte des levens ..en de bladeren van het geboomte zijn tot genezing der volkeren"

Ds. A.J. Mol is predikant van de Gereformeerde Kerk te Winsum (Gn.)

Aan te bevelen lectuur: MJC Blok
"Je staat er niet alleen voor".

Persbericht

De Theologische Universiteiten van Apeldoorn en Kampen (Vrijgemaakt) vestigen graag de aandacht op onderstaande aankondiging:

Internationaal Gereformeerd Theologisch Congres 2000

Thema: *Her Koninkrijk van God*
Plaats: *Zuid-Afrika* (Die Sinodesaal, Hoffmanstraat, Potchefstroom, tel. 0027 18 299 2723 / 2724, fax 0027 18 299 2726, e-mail: aokhhcs@pucnet.puk.ac.za (afd. Opleidingskoördinerer)
Datum: 21-24 augustus 2000
Kosten: 500 Rand per persoon (exclusief reis- en verblijfskosten)

Hoofdsprekers:

Prof. L.F. Schulze: *Let your Kingdom come*
Prof. H.G.L. Peels: *The Kingdom of God in the OM Testament*
Prof. A.B. du Toit: *The Kingdom of God in the New Testament*
Prof. J. Dourna: *Kingdom, covenant and Church*
Prof. H.J. van Wyk: *The Kingdom of God and the theology of the Reformation*

Prof. J.A. de Jong: *The Kingdom of God and modern society*
Prof. P.C. Potgieter: *The consummation of the Kingdom of God*

Belangstellenden worden hartelijk uitgenodigd om een korte voordracht (30 minuten inclusief bespreking) over een aanverwant onderwerp te leveren. Een verkorte weergave van uw voordracht (300 woorden) moet uiterlijk op 31 maart 2000 op bovengenoemd adres aanwezig zijn. Indien dit niet mogelijk is, kan misschien in overleg een aparte regeling getroffen worden. Degenen wiens bijdrage aanvaard wordt, zullen hiervan uiterlijk op 30 april in kennis gesteld worden.

Als extra aandachtspunt wordt gewezen op het zesde Zuid-Afrikaanse Congres voor Calvinonderzoek, dat aansluitend aan het Internationale Theologische Congres gehouden wordt in Zuid-Afrika, op dezelfde plek. Belangstellenden zijn hartelijk welkom.

Vragen kunt u richten aan bovengenoemd adres, waar men u graag zal helpen.

Vluchtelingen

reizen altijd last minute

Giro 550

Info: 055 3663339

In deze rubriek wil ik de komende tijd met u nadenken over ons 'leven met Christus'.

Is dat een boeiend onderwerp?
Natuurlijk is het dat. Immers, we gaan het hebben over leven met Christus! En wie is Christus? De Zoon van de levende God! De goede Herder! De Heer! Iedereen zal het wel eens gedacht hebben, die jaloerse gedachte. De discipelen van Jezus hadden het toch maar makkelijker dan wij. Zij hebben de Heer in levende lijve gezien. Zij wisten, hoe Hij eruit zag: zij kenden de kleur van zijn ogen; de buiging van zijn stem. Zij konden elke dag genieten van zijn aanwezigheid, zijn wijsheid. Hij bracht hen als geen ander in contact met God.
Dat is nog eens leven... met Christus.

Maar dat lijkt zo ver weg. Dat is voor ons toch niet weggelegd. Nee, inderdaad, de kleur van zijn ogen, en of Hij smalle of juist brede handen heeft... om dat te zien, moesten we wachten op de dag, dat Hij terugkomt op de wolken van de hemel. Maar toch, die spijt en dat verlangen, de jaloezie op Jezus' leerlingen, die ik hierboven verwoordde, komt toch zo in de bijbel niet voor. Want merkwaardig, de bijbel zegt dat we, behalve van aangezicht tot aangezicht, vandaag precies zo met Jezus kunnen leven als zijn eerste leerlingen.

Hoe zit dat?

Zijn woorden 'Ik ben met U' uit Matth.28,20 zullen we toch serieus moeten nemen.

En wat denkt u, beste lezer, van uitspraken van de heilige apostel, als hij zegt dat hij alles in zijn leven heeft prijsgegeven "om Christus te kennen en de kracht van zijn opstanding en de gemeenschap aan zijn lijden" (Filip.3,10). Ik weet nog goed, dat ik zelf me dat voor het eerst realiseerde. Ik mag niet alleen zeggen: "Ik ken Hem", maar ik ken Hem ook echt. En ik hoop Hem nog steeds beter te leren kennen! Mag je dat wel zeggen? Ik ken Jezus? Volgens de bijbel wel: "Maar gij geheel anders: gij hebt Christus leren kennen. Gij hebt van Hem gehoord en zijt in Hem onderwezen..." (Ef.4,20).

Als we verder de bijbel onderwerpen op dit punt, wordt het steeds duidelijker. Een intieme band met Jezus Christus is voor elke gelovige mogelijk, ja wordt zelfs als normaal gezien in het christelijk leven: Christus maakt door het geloof woning in onze harten (Ef.3,17); Hij is als de wijnstok en wij als de ranken, zodat geldt: Blijft in Mij, gelijk Ik in u" (Joh.15,1-8). Geen bijbellezer hoeft verbaasd te zijn, dat hij in de bijbel kan lezen, dat een christen geworteld is en dan opgebouwd wordt in Jezus (Koll.2,7).

Jezus is het fundament, de Hoeksteen, de bron, maar ook het voorbeeld en het doel, en daarom het brandpunt van het leven van elke christen (Ef.4,13.15.16; Koll.2,17.19).

Geen wonder, dat de apostel Paulus er in gemeenten alles aan doet en er alles voor over heeft. dat Christus gestalte krijgt in het

'leven van de gemeente en van de gelovigen (Gal.4,19).

Als je dit zo leest, blijft er niet zoveel reden over om met jaloezie te denken aan de dagen van weleer. toen Jezus tenminste zichtbaar **was**. De tijd komt echt, dat we Hem weer de hand kunnen schudden, maar in de tussentijd kunnen we ook echt met Hem leven, precies datzelfde leven als Jezus leerde aan zijn eigen leerlingen: leven met Christus.

Leven met Christus is dat Hij steeds centraler wordt in je leven. Hij wordt naast alle andere mensen en dingen, waarvan een mens kan genieten en die hem bezig houden, steeds meer de alles beheersende figuur. Ja, dat is dus godsdienst. Jezus is de Zoon van God. Hij is onze Heiland, die ons wil leiden naar God, opdat Hij. onze God, alles in allen zijn zal.

Ik weet niet, hoe het u vergaat. Maar dit wekt bij mij groot enthousiasme. Stel je voor: God alles in allen. Zijn vrede, zijn liefde, zijn barmhartigheid en zijn rechtvaardigheid alles in allen en iedereen. Of zoals een profeet het zo mooi kan zeggen: "Men zal geen kwaad doen noch verderf stichten op gans mijn heilige berg, want de aarde zal vol zijn van kennis des HEREN. zoals de wateren de bodem der zee bedekken." (Jes.11,9). Heerlijk, dat we naar deze toekomst op weg zijn; geweldig, dat we nu al degene mogen kennen, die ons naar deze toekomst leidt en fantastisch, dat Hij ons nu al in con-

ditie wil brengen voor die wereld van God!

Tegelijk, en dat ben ik me goed bewust, kan een verhaal als dit ook vervreemdend werken op sommige lezers. Het klinkt nog steeds abstract: 'leven met Christus'. Hoe is dat dan? Wat maak je mee? En hoe gaat dat?

Al dergelijke vragen zullen vanzelf aan bod komen in deze serie artikelen. Maar belangrijker is nu die andere bron van vervreemding? U schrijft dit nu wel, maar wat als ik dit zo niet heb, niet herken in mijn leven? Dat enthousiasme, het zegt me niets. Ik weet, dat er sommigen in de gemeente zo'n reactie bij zichzelf voelen opkomen, als ze geconfronteerd worden met enthousiaste verhalen en belevenissen over het geloof.

Zulke verhalen laten dan niet na een afdruk achter te laten: de afdruk van schuld. Je voelt je onder druk gezet. De ergernis komt op, maar ergens kriebelt ook het akelige gevoel: schiet ik tekort? geloof ik wel goed?

Dit gevoel kan je boos maken, of verdrietig, maar wat erger is een gevoel van verlamming geven. Wat te doen?

Voor alles dichtbij de Heer Jezus blijven. Wie is Hij? Is Hij een boeman? Een slavendrijver? Ik lees in de bijbel, dat Hij de goede Herder wil heten. Slaat Hij dan de schapen? En moeten zij van Hem steeds maar meer wol produceren?

"Hij zal als een herder zijn kudde weiden, in zijn arm de lammen vergaderen en ze in zijn schoot dragen; de zogenden zal Hij zachtken leiden." (Jes.40,11).

Dit is een van de geheimen van het leven met Christus. Leven met Hem is nog heel wat anders dan leven met idealen, programma's en geboden en regels,

gevoelens, hoe goed en enthousiast die verder ook mogen zijn. Het is voor alles leven met Hem zelf en zijn stem horen: Ik hou van je, zoals je bent. Wees niet bang, dat Ik je verwerp, ook al ben je niet zo enthousiast als anderen. En als Ik je niet verwerp, verwerpt God je ook niet. Werp jezelf niet **weg**. Ik hou van je met Gods onbegrensde, onvoorwaardelijke en eeuwigdurende liefde.

Het leven met Christus begint en eindigt niet met ons enthousiaste geloof, maar met zijn liefde...

Ds. H.J.D. Smit is predikant van de Gereformeerde Kerk te Amsterdam Zuid/West

Persbericht

Certificatenkerkelijk orgelspel

De Vereniging van Gereformeerde Kerkorganisten (VGK) organiseert op zaterdag 27 mei aanstaande kerkelijk orgelspel-examens waaraan belangstellende organisten en/of toekomstige organisten kunnen deelnemen. Op twee niveaus kunnen er certificaten behaald worden. Niveau A is het basisniveau waarbij het minimale aan kennis en muzikale vaardigheden wordt verlangd, terwijl bij certificaat B beduidend hogere eisen worden gesteld.

Organisten die zich op een goede manier willen presenteren in een eredienst stellen het dikwijls op prijs hun spel eens te laten beoordelen door een onafhankelijke jury. Een getuigschrift als **bewijs** van goed orgelspel kan een flinke steun in de rug betekenen voor hun muzikale werk in de gemeente.

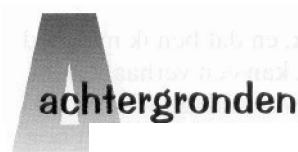
Ook worden tegenwoordig in steeds meer kerken bij de aanstelling van organisten het bezit van een geldig getuigschrift verlangd. De eisen die aan een eredienst worden gesteld worden al hoger en in een tijd waarin het aantal gezangen fors is toegenomen is de afhankelijkheid van een goede gemeentezangbegeleider groter dan ooit.

De kerkelijk orgelspel-examens vinden plaats in de Rehoboth-kerk te Utrecht.

Opgave en inlichtingen over examennormen etc. bij: H. Ophoff (0529-4304029).

VERNIEUWING BEGINT BIJ..., GOD

A. v.d. Sloot

Bekering in de context van onze tijd

Het onderwerp 'bekering' staat in de gemeente volop in de belangstelling. De samsprekingen met de Christelijke Gereformeerde Kerken, die het onderwerp 'toeëigening van het heil' op onze agenda plaatsten en de evangelische beweging hebben hieraan hun steentje bijgedragen. Maar vooral de evangelische beweging, die m.n. op onze jeugd een grote aantrekkingskracht uitoefent. Dit laatste wordt ook buiten 'onze' kerken opgemerkt, o.a. door de confessioneel-hervormde dr. W.J. van Asselt aan wiens opstel 'Dordt en de evangelicalen: God eerst of wij eerst?' (in: Dicht bij de eenheid, Boekencentrum 1998) ik voor dit artikel veel heb ontleend. Karakteristiek voor de evangelische beweging is, dat ze vasthoudt aan waarheden, die echter vaak in een niet samenhangend verband worden opgesomd, zoals 1) het gezag van de Bijbel, 2) de noodzaak van de bekering en 3) het verzoenend werk van Christus. Ook wordt sterke nadruk gelegd op 'de blijdschap van het geloof'. In de samenkomsten moet ruimte zijn voor deze emotie door middel van veel muziek, zang en handgeklap. Preken moeten populair zijn en opening geven tot een emotioneel antwoord, zodat mensen zich kunnen overgeven aan Jezus als hun persoonlijke Verlosser, op basis van een onmiddellijke keuze.

Achtergronden van de evangelische beweging

Volgens H.C. Stoffels in "Wandelen in het licht: waarden, geloofs-overtuigingen en sociale posities van de Nederlandse evangelischen", 2e druk 1991, is **echt evangelisch, dat je alleen door bekering en wedergehooriet tot de Vader en tot Jezus Christus als de enige Verlosser en Zaligma-**

ker komt. John Wesley (1703-1791) mag als grondlegger van dit evangelische denken genoemd worden. Hij was een 7gn. opwekkingsprediker, die op aangrijpende wijze de verlorenheid van de mens wist te prediken. De enige mogelijkheid tot redding was gelegen in het geloof in Jezus Christus en de eis van onmiddellijke bekering. Eén 'bekeringsweg' (vandaar de

naam 'methodisten') was er volgens Wesley. Hij sprak niet over een 'onvoorwaardelijke genadige uitverkiezing', maar over een 'universele voorwaardelijke verkiezing'.

Ook meende Wesley, dat de gelovigen in dit leven een graad van volmaaktheid in de liefde kunnen bereiken. Wat ruimte geeft tot het spreken over twee soorten christenen: slaaf-christenen (die gebonden door de zonde nog van genade moeten leven) en gevorderde christenen (die een zekere volmaaktheid bereikt hebben). In dit methodistische klimaat voelt de evangelische beweging zich prima thuis.

Dordt 1618'19 vraagt aandacht voor de bekering als Gods werk

In evangelische kring heeft 'bekering' een ander accent heeft dan bij de gereformeerden. Bij gereformeerden staat centraal: de rechtvaardiging van de goddeloze: de gelovige is tegelijk zondaar en onschuldige (vrijgesproken). Verder wijzen de gereformeerden als zij over de bekering spreken altijd naar de achtergrond van de bekering: Gods werk in Christus Jezus, dat vooraf gaat aan onze bekering. De belijdenis aangaande de vrije genade van God is m.n. door de synode van Dordt 1618'19 in de strijd met de Remonstranten hoog gehouden: God ontfermt in Zijn vrijmachtig welbehagen Zich over de zondige mens! Niet de mens die wil, maar God die Zich ontfermt! (Romeinen 9 vs 16)

Nu staan er in de Bijbel echter ook talloze oproepen tot geloof en bekering die aan het adres van mensen zijn gericht. Ook lezen we teksten als Zacharia 1 vs 3, waar staat: "Bekeert u tot Mij, luidt het woord van de HERE der heerscharen, dan zal Ik tot u wederkeren". Op grond van zulke Schriftgegevens kan de vraag gesteld worden: ligt het dan niet in het **vermogen** van de mens om zich te bekeren, of anders geformuleerd: Is Gods genade dan niet afhankelijk van de **medewerking** (de vrij wil) van de mens. Nee, zegt Dordt! De bekering is Gods werk. De mens is van nature **dood** in zonden en misdaden, en bekering is alleen mogelijk als God **herschepend** ingrijpt. Omdat God niet met mensen omgaat als 'dode stenen', maar als 'mensen die naar Zijn beeld zijn geschapen', doet Hij aan mensen de oproep tot bekering horen. Maar geeft een mens aan Gods roepstem gehoor dan is dat geheel en al te danken aan de vrije genade van God.

Moeite voor het menselijke verstand

Voor ons menselijk verstand is het moeilijk om beide te honoreren: zowel de verantwoordelijkheid van de mens die zich weigert te bekeren, als het werk van Gods genade waardoor mensen zich bekeren. Uit de geschiedenis van de kerk zien we dat er velen zijn die een en ander 'voor hun verstand' kloppend willen maken. Zo beweerden de Remonstranten, evenals de Rooms, dat de mens een vrije wil heeft en dat Gods genade afhankelijk is van de menselijke medewerking. De Remonstranten spraken veel over het belang van de geloofsbeslissing. Bij hen hing de zekerheid van het heil ten nauwste samen met de individuele wilskeuze: kiest de mens met zijn vrije wil ervoor om te

gelooven dan mag hij zeker zijn van Gods keuze voor hem! Maar de synode van Dordt achtte dit in strijd met de Heilige Schrift. Want wanneer de verkiezing aan de wilsbeslissing van de mens komt te hangen wordt heilsonzekerheid in de hand gewerkt.

In de Remonstrantse denkwijze is eigenlijk geen plaats voor Gods verborgen wil: de verkiezing van God loopt achter de mens aan die tot geloof komt! Op een heel andere wijze tracht het Baptisme een en ander 'voor het verstand' kloppend te krijgen. In de Baptistische denkwijze is namelijk in feite geen plaats voor Gods geopenbaarde wil: alleen voor de mensen die tot bekering komen (de uitverkorenen) is er de belofte van het Evangelie, want Christus' offer komt alleen aan de uitverkorenen ten goede; voor de verworpenen is er geen belofte van het Evangelie. Daarom staan de Baptisten ook met zoveel klem de volwassendoop voor. Alleen zij mogen gedoopt worden bij wie de tekenen van de verkiezing/wedergeboorte (bestaande uit berouw en bekering) aan het daglicht zijn gekomen.

Maar ook hier spreekt Dordt anders. In de Dordtse Leerregels hoofdstuk II, par 3, 4 en 5, wordt duidelijk wel aan Gods geopenbaarde wil ruimte gegeven als beleden wordt: **het offer van Christus is genoegzaam voor alle mensen**, en: **de belofte van het Evangelie**, dat wie gelooft in de gekruisigde Christus eeuwig leven heeft, **moet aan alle mensen zonder onderscheid gepredikt** worden met bevel van geloof en bekering. De heilige doop veronderstelt geen wedergeboorte bij de dopeling en vindt evenmin plaats op grond van de reeds aanwezige / vastgestelde wedergeboorte. De doop is teken en zegel van Gods Verbond en

van de belofte van het Evangelie. De doop bevestigt niet de verborgen verkiezing van de mens die in zijn wedergeboorte aan het licht komt. De doop bevestigt het Verbond dat God met de gelovigen en hun kinderen in Christus is aangegaan.

Gods verkiezing nauw verbonden met Gods verbond

Een opvallend punt is verder, dat de Dordtse Leerregels niet zo over Gods verkiezing spreken, dat God uitsluitend werkzaam zou zijn in de individuele sfeer. God werkt niet alleen in het 'losse individu', maar ook in de geschiedenis, waarbij dan niet voorbijgegaan kan worden aan Gods Verbond. Heel duidelijk blijkt dit uit D.L. I,17, waar de verkiezing beleden wordt van de kleine kinderen van de gelovigen die op jonge leeftijd sterven. In de gang van Gods Verbond openbaart zich Gods verkiezing. Zowel het Verbond als de verkiezing laten zien, dat de mens niet begint met God, maar God met de mens. Verbond en kerk gaan vooraf aan de keuze van de individuele gelovige! De keuze van ons voor God, het geloof en de bekering, rusten in de bedding van Gods keuze voor ons!

De vernieuwing begint niet bij jezelf, maar bij Christus!

De evangelischen benadrukken de persoonlijk omgang met God. Naar hun gevoelen ontbreekt dat maar al te vaak in de kerk. Het bruist niet in de kerk, het sprankelt niet. Vandaar dat evangelischen ook vaak kiezen voor de volwassendoop als bevestiging van de persoonlijke keuze voor Christus. Wat hiervan nu te zeggen? Wel het opkomen voor de persoonlijke keuze voor Christus, is terecht. Maar waar ligt de

grond van dit nieuwe leven in toewijding aan Jezus? Al te vaak kom je in evangelische kring uit-spraken tegen als: 'Vernieuwing begint bij je zelf!'

In navolging van de Bijbel spreekt de gereformeerde leer echter altijd in één adem over rechtvaardiging en heiliging als **Gods werk in Christus** ons ten goede. (1 Corinthen 1 vs 11, Zd.32 H.C. antw. 86.) Zo heeft ook de Dordtse Leerregels de bekering beleden als een werk van God. D.L. 314, 10, 11 en 12: God opent het hart, dat gesloten was. Hij maakt de wil, die dood was, levend. Wij zijn daarin geheel afhankelijk van God: door Gods genade geloven en bekeren mensen zich. Gods Geest werkt in ons dat wij willen wat God wil. Daarom moet de **oorsprong** ervan **ook** buiten onszelf gezocht worden, n.l. in Christus, in Zijn geboorte, lijden, sterven en opstanding! Dat lezen we o.a. in 1 Petrus 1 vs 3: "Geloofd zij de God en Vader van onze Here Jezus Christus, die ons naar zijn grote barmhartigheid door de opstanding van Jezus Christus uit de doden heeft doen wedergebo- ren worden tot een levendige hoop!" Vernieuwing begint niet bij onszelf, maar bij Christus!

Bekering gestempeld door de verbondsrelatie

Christus en de vruchten van Zijn verzoening worden ons in predi- king en sacramenten aangebo- den. Terwijl de kinderdoop ons leert dat niet alleen volwassen gelovigen, maar ook de kinderen van de gelovigen reeds delen in Christus' schatten. De doop roept alle gedoopten op tot een leven in bekering. Het is opval- lend dat in de Bijbel de oproep tot de bekering bijna altijd in het meervoud klinkt ('gij volk, Jeru- zalem, Efraïm'). Dit is geen afzwakking van de persoonlijke

bekering, maar wel komt bij de bekering tot God ook de gemeenschap in het vizier. Een mooi voorbeeld daarvan is de bekering van de gevangenisdirec- teur te Filippi. Als hij zich bekeert wordt hij met heel zijn huis gedoopt! Bij de oproep tot bekering laat God van Zijn kant het Verbond niet los. Bekering geldt daarom ook ons allen: man- nen, vrouwen, kinderen, eenvou- digen en hooggeplaatsen. Want "het hele leven van zijn gelovi- gen (moet) een gedurende boete- doening () zijn!" (Zie: De 95 Stellingen van Maarten Luther). In de Bijbel klinkt de oproep tot bekering ook tot de heidenen. Denk aan Jona's prediking aan Ninevé! Maar Petrus laat in zijn Pinksterprek, waarin hij de Joden oproept tot bekering, wel duidelijk merken, dat hij tot bon- delingen spreekt: "Bekeert u, want u komt de belofte toe en uw kinderen". Hij spreekt hen aan op het Verbond, waarin God hen in Christus dichtbij gekomen was, hen een Vader was gewor- den, en ook als Vader gekend en aanvaard wil worden. De kern van het Evangelie is dan ook de permanente oproep om ons tot de God van het Verbond te keren, die Zich in Christus naar ons heeft toegewend. Het geloof in Christus is de goede wortel van de ware bekering! (Artikel 24 NGB)

Op één aspect wil ik tenslotte nog wijzen: de bekeringsverha- len. Ze luiden vaak aldus: 'Ik ging vroeger naar de kerk. ik was ook gedoopt. maar het zei me niets. Daarna raakte ik aan lager wal, drank en drugs. Maar toen kwam de verandering in mijn leven: Ik vroeg Jezus of Hij in mijn hart wilde komen. Eerst twijfelde ik nog of ik wel vrij zou komen van drank en drugs, maar tenslotte koos ik heel bewust voor Jezus door mij te laten dopen.'

Mijn moeite met zulke beke- ringsverhalen is allereerst: Waar- om voor Jezus kiezen door je te laten overdopen, als je vroeger als kind al in opdracht van Chris- tus gedoopt bent? Stond bij die doop Christus met lege handen en werpt het overdopen geen negatief licht op de kerk en haar dooppraktijk? Wanneer het Ver- bond wel op zijn waarde zou worden geschat dan zou het bekeringsveshaal van een gedoopt kerklid vast anders lui- den, in de trant van: 'Als kind ben ik gedoopt en ging mee naar de kerk, maar ik had geen interesse en raakte aan lager wal, maar de God van het Verbond dacht aan mij, ontdekte mij aan mijn zon- den en ongeloof, en deed mij belijden: 'Vader, die in de heme- len zijt, vergeef mij. U had mij uit genade in Jezus als Uw kind aan- genomen, maar ik heb daar, levend in ondankbaarheid en zonden, lange tijd geen oog voor gehad. Ik ben niet meer waard kind van U te heten. Zie mij aan als eens de vader zijn verloren zoon!'

Bekering is terugkeer tot God. Die God is echter geen Vreemde. Hij is de Bekende van oudsher, de God van het Verbond, onze Vader. Ontroerend is dit ver- woord in Jesaja 63 vs 16, waar de boetseling in zijn gebed tot God tot Wie hij terugkeert, zegt:

"Gij immers zijt onze Vader; want Abraham weet van ons niet en Israël kent ons niet; Gij, HERE, zijt onze Vader, onze Verlosser van oudsher is Uw Naam."

Ds. A. van der Sloot is predikant van de Gereformeerde Kerk te Drach- ten-Noord

PUBLIEKE GODSDIENST EN EEN MULTIRELIGIEUZE SAMENLEVING (2)

A.J. Verbrugh

samenleving

In het voorgaande was de vraag aan de orde of de aanwezigheid van een groot aantal moslims en hindoes in ons land van invloed moet zijn op de wens dat de regering blijk geeft van haar afhankelijkheid van God en de Hem toekomende eer doet blijken. De overheid zou bijv. uitsluitend kunnen spreken van 'God almachtig', zoals in de eedsformule en de naam van Christus altijd weglaten. Inderdaad zal de publieke erkenning van God in de burgerlijke samenleving vooral beperkt moeten blijven tot de werelddeschouwende kant van het geweten en zich niet moeten uitstrekken tot de diepste werking van het geloof in het hart van de burgers. Maar dit neemt niet weg dat de publieke werelddeschouwing die het overheidsbeleid moet kenmerken, een christelijke werelddeschouwing moet zijn en niet een werelddeschouwing van algemene religiositeit.

Verzwijgen van Christus in de politiek voert tot een onbruikbaar resultaat.

Want het gaat hij de politieke erkenning van God door de overheid tenslotte niet alleen om een soort van formaliteit, zoals het 'bij de gratie Gods' dat boven de afkondiging van wetten wordt gedrukt. Het streven naar de publieke eer van God moet worden aanbevolen als een mobiliserende politieke kracht voor en in de bevolking. Hierdoor moet een meer bevlogen en minder onverschillige omgang in het publieke leven ontstaan. De God van de Bijbel toont wie Hij is en laat de samenleving niet als een dooie boel voorthanzen, maar brengt er idealisme en zingerichtheid in. Maar een abstractie-god is een

mathematisch dood punt. Dan zijn de afgoden die de mensen maken van hun eigen begeertes (meestal utopieën die hun meesterschap over anderen en over andere groepen zouden verzekeren) nog eerder leidend te noemen. Die gaan over de (gevaarlijke) oogmerken van wezens die leven. Maar zulke afgod-ondersteunde gevaarlijke oogmerken leiden tot onrecht, geweld en catastrofes. Daarom is een geïnspireerde en rechtvaardige vorm van samenleving alleen te verwachten als het eer geven aan God volgens een aan de Bijbel ontleende werelddeschouwing publieke betekenis heeft. Zij zet tot de deugden aan die bij de onderlinge omgang behoren. Zie hiervoor bijv. De *Reformatie* van 23-10-99, waar ook om discussie

over dit punt werd gevraagd (blz.90). Ik meen dat de toenadering tot de Christenunie-partijen van onder meer de vroegere VVD-ideoloog en Leidse rechtsfilosof dr. Andreas A.M. Kinneking en van de uit de PvdA stammende publicist en socioloog Herman Vuijsje hiermee samenhangen (laatstelijk vermeld in *Vrij Nederland* van 26-2-00). Maas er is nog iets anders. Als je je gewetensvol inzet om te helpen een economisch-cultureel, sociaal, ecologisch en politiek verbeterde samenleving tot stand te laten komen om daarvoor mede als kroon op het werk God publiek te danken en te loven, zal je vanzelfsprekend denken aan je verhouding tot deze allerhoogste Macht. In veel gevallen heeft zulk denken de volken geleid tot een wens van zowel persoonlijke als publieke toepassing van bijzondere regels en wetten (voorschriften voor reiniging, offers, vasten, boetedoening, kleding, uithuwelijken, verhouding tussen de seksen, religieuze rituelen e.d.). De bedoeling hiervan is om zo tegenover de volmaaktheid van God enigszins acceptabel te worden. Maar een christelijke werelddeschouwing is aan zulke voorschriften niet gebonden. Het enige voorschrift dat zij meebrengt is de regel van de liefde tot God en tot de naaste, als samenvatting van de Tien Gebooden. De werken hiervan zijn als daden van gerechtigheid in het menselijk hart geschreven (Rom.2:15). Zij kunnen de mensheidsfamilie beschermen tegen de ontredende kracht van het

egoïsme, de haat en het bedrog, zei de paus bij zijn bezoek in februari aan het Sinaï-gebergte (*L'Osservatore Romano*, Duitse uitg., 3-3-00). Het Evangelie leert in plaats van velerlei bijzondere religieuze voorschriften alleen de verbondenheid met Christus omdat Hij de door God geëiste volledige gerechtigheid uitvoert en omdat Hij de boete heeft gedaan van allen die zich aan hem vastklampen. Daaruit komt de christelijke vrijheid van wettische voorschriften voort, die in onze publieke samenleving is ontstaan. Alleen het model van een vrije christelijke staat die de publieke eer van God als hoofdmotief heeft, heft de politiek-sociale tekorten op van 1) de leegheid en het onvoldoende fundament van de moraal in de liberale democratie, en van 2) het alternatief van een wettische, gebonden publieke samenleving. Dit betekent dan dat door de overheid en in het publieke leven een verwijzing naar Christus met voldoende tact en voorzichtigheid moet gebeuren, om het privé-leven van alle burgers te ontzien. Maar stelselmatig verborgen mag de naam niet blijven van Hem die onze gerechtigheid is (Jer.23:6). Hij is tevens wat in *Händels meesterwerk*, *The Messiah*, wordt uitgezongen: the King of kings, the Lord of lords.

Naar een uitwerking

Zoals gezegd - en al vele malen gezegd - , moeten het privé-leven en de particuliere organisaties van aanhangers in Nederland van niet-christelijke godsdiensten, levensovertuigingen en wereldbeschouwingen in beginsel vrij van overheidsbemoeienis zijn. Dit betreft de geestelijke en politieke vrijheden waarvan de ChristenUnie in haar 'Unieverklaring' van 22 jan. spreekt. Op dit punt is geen verandering in het bestaande wenselijk.

Het openbare domein echter omvat de overheden met alle overheidsorganen en -diensten, inrichtingen van openbaar onderwijs, en contacten van alle particuliere bedrijven en organisaties, gebouwen en verkooppunten die voor alle burgers gelijk toegankelijk zijn. Tot nu toe geldt hier de 'correcte' norm dat je daar in het onderling verkeer doet alsof God niet bestaat. Van deze norm moet de correctheid echter worden aangevochten. Deze kritische benadering is het gevolg van de genoemde christelijke wereldbeschouwing. Hiermee hangt samen dat onze Grondwet een toevoeging nodig heeft. Deze toevoeging is dat 'de Regering, voorzover in haar vermogen ligt, in alle openbare aan gelegenheden de gerechtigheid zoekt en voorzieningen treft en de bescherming biedt die duurzaam de ontwikkeling van land en volk mogelijk maken, en daarmee de almachtige en rechtvaardige God eer brengt'. Aldus voorgesteld in: R.Kuiper en mijn persoon, *Gelukkig is het land*; naar een gemotiveerde samenleving, (gezamenlijke publicatie van Marnix v.St.Ald.- en Groen v.Pr-St., 1996, blz.80). Ook in art.1 en 2 van de GPV-Richtlijnen van 1996 zijn deze punten van roeping om God lof te geven en van toevoeging aan de Grondwet vermeld. Mede daarom moet je verwachten dat dit terugkomt in het begin van het Uniekern-program dat zal worden vastgesteld.

Toch lieten de Eerste-Kamerleden prof. E.Schuurman en dr. K.Veling (RPF|GPV) in het *Ned.Dagbl.* van 6-3-00 blijken dat zij nog niet goed zien hoe zij voor deze zaken zouden kunnen pleiten, mede met het oog op de 'goeddeels ontkerstende samenleving'; met bovendien meer aanwezigheid van 'niet-christelijke godsdiensten'.

Wat nu betreft het als richting-

wijzer voor het publieke domein aanvaarden van niet-christelijke godsdiensten, zijn argumenten hierieen reeds in het voorgaande aangewezen. En wat de ontkerstening betreft: juist de voorbeelden van de door *Vrij Nederland* gekenmerkte 'opinie-leiders' Kinneging, Vuijsje en anderen laten zien dat es naast de ontkerstening op politiek gebied ook een andere beweging mogelijk is. Het gaat dan om personen die graag zouden zien dat de kleine christelijke partijen een geïnspireerde doorbraak in een zinvolle richting zouden losmaken, die ingaat tegen het wereldbeschouwelijke vacuüm, waarin het publieke domein thans verkeert. Ik hoop daarom dat Schuurman en Veling hier toch een opening kunnen zien. Daarbij moeten zij wel het onderscheid in acht nemen tussen het volle christelijke geloof van de kerkelijke en geestelijke gemeenschappen en de politieke christelijke wereldbeschouwing die voor de burgerlijke samenleving wordt bepleit.

GPV Tweede-Kamerlid Eimert van Middelkoop schreef in *Vrij Nederland* terecht dat de christelijke politiek, juist met het oog op deze tijd, ook werfkracht buiten eigen vijver moet ontwikkelen. Dat betekent niet dat aan ieder nu maar moet worden gevraagd lid van een confessionele partij zoals het GPV of van de ChristenUnie te worden. Maar volgens Van Middelkoop zou er een organisatie van bondgenoten of sympathisanten kunnen komen die deelnemen aan conferenties en politieke debatten. In dit verband wil ik herinneren aan het voorstel voor een 'Assemblee voor de christelijke politiek' (*Ned.Dagbl.*, 3-10-98), die ik aanwees als een mogelijkheid om politieke groeperingen die een verschillende grondslag en detail-oogmerken bezitten, maar die zich niettemin voor

eenzelfde actuele en grondleggende politieke zaak willen inzetten, te bundelen. De bedoeling is dat zij steun bieden aan een bepaald minimumprogramma, dat bij andere partijen niet wordt gevonden (dus o.a. doordringing van een christelijke wereldbeschouwing als toevoeging aan de liberale democratie). Hun vertegenwoordigers in de bedoelde assemblee treden daar dan in openbare discussie met vertegenwoordigers van de ChristenUnie (eventueel GPV, RPF en SGP) en proberen tot besluiten te komen. Deze besluiten worden naast andere zaken verdedigd in de algemene Staten-Generaal op het Binnenhof. Dit eist uiteraard wel dat er in deze kringen onder Gods gunst mensen zijn met visie, goed gevoel voor de media en organisatie talent*".

** Graag dank ik emeritus-predikant D.de Jong van Burlington (Can.Ref.Church) voor het nazien van deze artikelen. In het RPF-orgaan *Afgestemd* van maart schreef Roel Kuiper (RPF), mede in navolging van Gert Schutte (GPV), dat de medewerkers van de ChristenUnie de inbreng van predikanten en theologen niet kunnen missen. Vandaar.

Dr. A.J. Verbrugh is oud-Tweede Kamerlid voor het Gereformeerd Politiek Verbond en woont te Dordrecht

We kondigen hier kort enkele nieuw uitgekomen boeken aan. Mogelijk komt ons blad in een bredere bespreking op één of meer titels nader terug.

Efeze door ds. A.H. Driest
Ds. A.H. Driest wil ons in deze schets met andere ogen naar het bijbelboek Efeze laten kijken. Volgens hem is het boek Efeze tijdloos actueel. Het gaat over geloof en wedergeboorte, over huwelijk en kerk; ook over problemen daarmee. Ook is het naar zijn mening een bemoedigend boek: door de Heilige Geest geleid kan Paulus hulp bieden en richting wijzen aan christenen van toen en nu. In negen studieschetsen worden vele actuele thema's behandeld, zoals "Houd moed", "Gemeenteopbouw" en "Het huwelijk". Deze uitgave is verschenen in de serie 'Bijbel en kerk' in samenwerking met de Gereformeerde Bijbelstudiebond.

Uitgeverij De Vuurbaak Barneveld, f 15,75 (116 blz.)

Bidden, waarom als God alles al weet..? door dr. D.F. Kelly.

Wie is de God tot wie wij bidden? Waarom wil Hij dat wij dat doen in Jezus' naam? Hoeveel plaats ruimen wij in onze gebeden in voor de Iof op God? Dr. Kelly laat in dit boek zien dat we door te bidden een levende band met onze God krijgen. Hij constateert dat christenen het wel eens wat snel opgeven wanneer hun gebeden verhinderd worden, door bijvoorbeeld niet belden zonden, conflicten of teleurstelling over onverhoorde gebeden. Volgens de auteur kan het anders. Niet altijd is het accepteren van de gegeven werkelijkheid de enige goede reactie. Wanneer we geestelijk groeien in gebed, voelen we ons

nieuw uitgekomen

steeds meer actief betrokken bij Gods plannen voor nu én de toekomst. Dat is volgens dr. Kelly de grote uitdaging.

Uitgeverij De Vuurbaak Barneveld, f 27,50 (163 blz.)

Abraham, leven uit Gods belofte door ds. M.R. van den Berg.

In dit boek volgt ds. Van den Berg de geschiedenis van Abraham aan de hand van het boek Genesis en hij gaat daarbij in op onderwerpen als: Zijn vertrek uit Ur, zijn en Sarah's onvruchtbaarheid en Gods belofte van nakomelingschap, zijn geloof en ongeloof, zijn vreemdelingschap. Abrahams levensloop biedt, volgens de auteur, meer dan een kijk op de wortels van ons bestaan en geeft ook een voorbeeld waaraan men zich kan spiegelen. In Abraham wordt zichtbaar hoe Gods heil en verlossing in een mens van vlees en bloed gestalte krijgt in deze wereld.

Uitgeverij Buijten & Schipperheijn Amsterdam, f 26,50 (133 blz.)

DIE IN DE DOOD GEBONDEN LAG

lied van de week

Het lied van deze week is geschreven door Maarten Luther, en verscheen voor het eerst in de bundel *Enchiridion oder eyne Handbüchlein* uit 1524. Dat was dus drie jaar na de beroemde rijksdag te Worms, en een jaar nadat Luther zijn eerste lied had gemaakt n.a.v. de martelaarsdood te Brussel van de Jan van Essen en Hendrik Vos. Kortom, één van de vroegste reformatieliederen.

Helemaal nieuw was het lied niet. Roven het lied had Luther gezet: *Der Lobgesang 'Christ ist erstanden', gebessert*. Het 'Christ ist erstanden' is een oud geestelijk volkslied (een zogeheten *leis*¹) uit de twaalfde eeuw. Sinds de 15de eeuw mocht het volk dit lied op paasmorgen aanheffen in de kerkdienst. Het volgde direct op de sequentia 'Victimae Pache-
lis laudes' (Laat ons het Paaslam loven). Deze sequentia en het volkslied hebben melodieën die aan elkaar verwant zijn. De melodie van 'Victimae Pachalis laudes' heeft trouwens ook ten grondslag gelegen aan de melodie van psalm 80.

Het oude volkslied 'Christ ist erstanden' heeft Luther zowel naar tekst als melodie hoogstpersoonlijk bewerkt en uitgebreid. Zo ontstond het lied van deze week. Het 'gebessert' betekende concreet dat de tekstinhoud van de eerste strofe van 'Christ ist erstanden' geparafraseerd terug te vinden is in strofe 1 van Luthers lied. Maar de reformator voegde er zes nieuwe coupletten aan toe.

De oorspronkelijke Duitse tekst is Luther ten voeten uit. Alleen al te herkennen aan dat heerlijke rauwe taalgebruik en dito beeldspraak. In de originele Duitse tekst komen we bijvoorbeeld de volgende versregel tegen in strofe 5: *Hier ist das recht Osterlamm, davon Gott hat geboten. Das ist an des Kreuzes Stamm In heißer Lieb gebraten.* (...Het Paaslam aan het kruishout in vurige liefde gebraden....). Verder zit het lied boordevol met tautologische uitdrukkingen (bijvoorbeeld 'loben – dankbar sein', en 'Herzensfreude – Wonne') waar Luther in zijn liederen veelvuldig gebruikt van maakt.

Opbouw

Vergelijken we het lied van Luther met de *leis* 'Christ ist erstanden', dan valt meteen op dat de reformator niet alleen over *Pasen zingt*, maar voortdurend ook over Christus' *passie*. Voor Luther horen Goede Vrijdag en Pasen, het sterven en de opstanding van de Heer onlosmakelijk bij elkaar. Een apart lijdenslied is van hem dan ook niet bekend.

Luthers lied heeft een inzichtelijke opbouw. Strofe 1 functioneert als soort aanhef van het thema; de hoofdgedachte van het lied wordt kort en krachtig naar voren gebracht. Daarna begint in het tweede couplet het eigenlijke verhaal. Allereerst hoe het vroeger was: de dood voerde gezag over alle mensen en hield ze allemaal in zijn rijk gevangen. In vers 3 wordt op het middelaarswerk van Christus gewezen: Hij

bond de strijd aan met de dood. In de middelste strofe (str. 4) van het lied valt de beslissing. Daar wordt het hoogtepunt van het lied bereikt: Het *was* een *strijd sinds lang voorzegg die dood en leven streden*. Het is in deze vierde strofe dat Luther teruggrijpt op de sequentia *Victimae Pache-
lis laudes*¹. Hierin komen we namelijk de versregel "Mors et vita duello conflixere mirando" (dwz: dood en leven streden een wonderbaarlijke strijd) zegen. die Luther in zijn lied aanhaalt. De laatste drie strofen zijn te zien als een soort toepassing en conclusie van het voorafgaande. Wanneer hetgeen in de eerste strofen staat, de waarheid is – en dat is het –, dan is er voor de christenen maar één ding mogelijk: het vieren van het hoge feest (vers 6), avondmaalvieren (vers 7).

Niet onbelangrijk is dat Luther in zijn lied voortdurend bijbelgedeelten als argumenten bij zijn betoog aanhaalt. Het lied is boordevol directe en indirecte verwijzingen naar de Schrift. Om slechts de belangrijkste te noemen. In couplet 3 wordt gerefereerd aan 1 Korintiërs 15:54 en 55, waar gesproken wordt over de 'prikkel van de dood'. In de vijfde strofe horen 1 Korintiërs 5:7 en Exodus 12 meeresoneren: het Paaslam is voor ons geslacht, het bloed staat als teken op de deurposten. In strofe 7 wordt verwezen naar 1 Korintiërs 5:6-8, het bekende bijbelgedeelte over het wegdoen van het oude zuurdeeg. Christus is het ware Paasbrood (Joh. 5:35), Hij is de zon

203 Die in de dood gebonden lag

Christ lap in Todesbanden

Walter's Geystliche gesangk Buchleyn, Wittenberg 1524

1 Die in de dood ge - bon - dm lag
om ons en on - ze zon - den,
is op - ~e - staan met ~t ge - zag:
Christus heeft o - ver - won - nen!
Hij bracht ons het le - ven weer,
laat ons nu lo - ven God de Heer
en zin - gen: hal - le - lu - ja!
Hal - le - la - ja!

m Geen die de dood bedwingen kon,
geen enkel mens op aarde,
dat kwam doordat wij man voor man
verstrikt in zonden waren.
Zo kreeg hij ons in zijn macht
en heeft ons in zijn rijk gebracht
en hield ons daar gevangen.
Halleluja!

3 Toen heeft Gods Zoon ons hulp verschaft.
Hij, als een mens gekomen,
wees zonde en verzoeking af
en heeft de dood ontnomen
ai zijn rechtsmacht en geweld;
hij moest de sleutels van de hel
in Christus' handen laten.
Halleluja!

4 Het was een strijd sinds lang voorzeggd,
die dood en leven streden.
Nu is, Godlof, het pleit beslecht:
Christus is onze vrede.
Hij die onze bondgenoot
geworden is, heeft in zijn dood
de dood voor ons verslagen.
Halleluja!

5 Ziet nu die 't ware Paaslam is,
waarvan wij moeten leven,
die aan h a kruis in duisternis
zichzelf heeft prijsgegeven.
Zijn bloed is aan onze deur;
niet langer oefent zijn terreur
de dood, die mensenmoorder.
Halleluja!

6 Laat ons dan vieren 'r hoge feest
dat Christus heeft gegeven,
verheugd van hart en blij van geest, —
Hij immers is ons leven.
Hij is onze zon, ons licht,
op Hem is ons bestaan gericht, —
't is dag voor ons geworden.
Halleluja!

7 Dit is het maal, hebt Gij gezegd,
der ongezuurde broden.
Wij doen het oude zuurdeeg weg,
gelijk Gij hebt geboden.
Gij zelf wilt tot lafenis
en spijsje ons zijn, — o Heer, dat is
genoeg voor dood en Leven.
Halleluja!

Martin Luther (1483-1546)
Vertaling Ad den Besten, geb. 1923

(Maleachi 4:2) die over ons is opgegaan.
Dat 1 Korintiërs 5 een belangrijke rol speelt in het lied, zal vast en zeker te maken hebben met het feit dat dit gedeelte vanouds één van de vaste lezingen was op paasmorgen. En nu we het toch hebben over de liturgische achtergrond van het lied, moeten we ook even letten op de speciale plek die de acclamatie 'halleluja' in het lied inneemt. Deze uitroep werd in de tijd voor Pasen niet gebruikt, vanwege het boetekarakter van deze periode. Pas op paasmorgen werd het Halleluja weer gezongen. Vandaar dat in de eerste strofe er nadrukkelijk opgeroepen wordt het Halleluja aan te heffen.

Melodie

Zoals hierboven al is opgemerkt is de melodie sterk verwant met de sequentia 'Victimae Paschalis laudes' en het geestelijk volkslied 'Christ ist erstanden'. De regels 1 en 2 worden herhaald in regels 3 en 4. We doen er goed aan even erop attent te zijn dat de regels 1 en 3 beginnen met een hele noot, terwijl de regels 2 en 4 met een halve noot beginnen.
De eerste en derde regel hebben een sterk roepend karakter. Regel 2 en 4 werken als een soort bevestiging van regel 1 en 3. Hetzelfde gebeurt heel sterk bij de slotregel, die een bevestiging is van de voorgaande.

De tweede helft van de melodie (regel 5-8) is hoorbaar anders van karakter dan de voorgaande vier regels. De melodie wordt beweeglijker; er worden grotere sprongen (intervallen) gebruikt en ook ritmisch gebeurt er het één en ander. Het hoogtepunt van de melodie ligt in regel 6: laat ons nu loven God de Heer'. In deze regel gaat de melodie buiten het bereik van het oktaaf, hetgeen een extatisch effect heeft. De regels 6 en 7 zijn trouwens sowieso nog uitbundiger dan de voorgaande. Dit wordt niet alleen door de hoge ligging van de melodie in regel 6 veroorzaakt, maar ook door het feit dat alleen deze regels met een kwartnoot beginnen.

¹ Een 'leis' is een middeleeuws geestelijke volkslied dat eindigde mei de roep kyrie eleison.

² Een bekend verschijnsel in het gregoriaans is dat op de laatste lettergreep van 'halleluja' een lange reeks noten gezongen konden worden (zogenoemde melisma's). Een 'sequentia' nu is een syllabisch gezang dat ontstond door tekst toe te voegen onder melisma's van het halleluja.

Rechtzetting

1. In het 6^e artikel over keizer Karel V van H. Veldman in het nummer van 1 april jl. staat op p. 901 (kolom 1) een erg storende fout: 'Intussen staat hij als wreed bekend.' Het is juist andersom: Karel V was als persoon juist **niet** wreed. Al mag men sommige maatregelen wel weer als zodanig beschouwen, maar die staan in dit geval los van zijn persoonlijke geaardheid.

2. In noot 68 dient men als verwijzing naar Jedin te lezen: *Geschiede des Konzils von Trient, II. Freiburg 1967, S. 376*

H. Veldman

Naar uw tenten, o Israël!

De Hervormd-Gereformeerden verkeren in grote zorgen en onzekerheid over wat hun te doen staat in de Samen op Weg-ontwikkelingen. Dr ir J. van der Graaf schrijft in *De Waarheidsvriend* van 23 maart, dat er geesten opgeroepen worden die niet meer te bezweren zijn. De liefde wijkt, de gemeenschap wordt gehroken, geluisterd wordt er niet meer, het gesprek blokkeert. Hij vergelijkt de situatie met die rond de scheuring van het rijk onder Rehabeam. De Israëlieten liepen toen weg met de woorden: **Naar uw tenten, o Israël. Het koningshuis van David zorgt maar voor zichzelf!** Van der Graaf legt dat zo uit, dat zij naar huis gaan om nader te overleggen hoe zij zich zullen opstellen, nu een scheuring ophanden is. Dat past hij nu ook op de huidige situatie toe. Ik denk, dat met deze woorden de scheuring al voltrokken wordt. En dat er dan ook vragen te stellen zijn bij de toepassing van Van der Graaf, die kennelijk ingegeven wordt door de vrees voor scheuring.

Ook vandaag

In doorwaakte nachten komt vanwege de huidige crisis in de kerk dit woord uit de tijd van de scheuring in Israël naar me toe. 'Naar uw tenten, o Israël'. Rehabeam legde het volk lasten op, die te zwaar waren om te dragen. De pink van Rehabeam was zwaarder dan de lenden van zijn vader Salomo. Reden tot rebellerende taal en actie en tot **ver**achting van **het** huis van David? God trok de gerichten door. De scheuring werd een feit. God bewilligde erin, vanwege de zonde van de leiders en van het volk. En zo gaf Hij het volk aan zichzelf over. Hoe zullen we vandaag dit Schriftgedeelte actualiseren? De kerk ging ondanks jarenlange bezwaren tegen het proces van

meegelezen

vereniging door en legde het volk lasten op, die men geestelijk niet kon dragen. Het volk werd ontevreden. De dreigende taal is alom waarneembaar. Waarom zou God daarom niet bewilligen in een scheuring, die zich vanwege de zonde van de rebellie en de liefdeloosheid en de hardnekkigheid voltrekt? Naar uw tenten, o Israël! Er is geen enkele reden om wie dan ook van de huidige kerkelijke crisis vrij te pleiten. **Allen** in de kerk, wij en onze vaders, hebben gezondigd. Naar uw tenten, o Israël! We hebben samen de eenheid van Israël niet kunnen bewaren.

Naar **uw** tenten, o Israël. Dit woord laat mij niet meer los. Geen massahctogingen of harde polemieken zullen nog uitweg bieden uit de crisis, maar persoonlijke inkeer: naar uw tenten, o Israël. Scheuring zal het gericht verzwaren. Daarin is geen eigen gelijk meer.

Persoonlijk geloof

In *Opbouw* van 4 februari schreef Nico f. Hollestelle een prikkelend artikel over wat hij noemde de behoefte aan individuele geloofsbevredegiging:

In christelijk Nederland hebben **we** een goed klinkend synoniem gevonden voor individualisering. Het persoonlijk geloof, daar gaat het om. Het woord persoonlijk heeft een positieve klank, terwijl het woord individueel een meer negatieve lading heeft. Zo vindt de behoefte aan *individuele geloofsbevredegiging* ook binnen

onze kerken zijn weg. De mensen uit de kerk zoeken aansluiting bij de ontwikkeling in onze samenleving. En het werkt, want steeds meer gelovigen zoeken en vinden spirituele ervaringen. In dit artikel wil ook ik eens aandacht vragen voor deze ontwikkelingen.

Wie zoekt wie?

We kunnen er niet omheen: waar het vroeger God was die de mens steeds weer opzocht, is het nu de mens, die - alleen als daar behoefte aan bestaat - op zoek gaat naar God. Het ontbreken van persoonlijke geloofservaringen is reden om het geloof vaarwel te zeggen. *De mens zoekt God en als God niet direct antwoordt, ontstaat een geloofscrisis.* Er wordt van gelovigen verwacht dat ze zelf voor God kiezen. Ik heb stellig de indruk, dat deze ontwikkeling steeds verder gaat. Geloofsgenoten die het persoonlijk geloof prediken, sluiten naadloos aan op de tijdgeest en weten steeds meer mensen te overtuigen. Men getuigt vol vuur van persoonlijke ervaringen. Dergelijke getuigenissen hebben iets claimerigs: alsof alleen op deze manier Gods wil gedaan wordt. Een open gesprek wordt dan al snel onmogelijk.

Nadruk

Op zich komt het niet uit de lucht vallen, die nadruk nu meer persoonlijk geloof. Het *vanzelfsprekendheids geloof* van voorgaande generaties is niet meer. We worden in onze tijd gedwongen om zelf na te denken over de inhoud en de wijze van belijden van ons geloof. Het geloof wordt meer op de proef gesteld dan vroeger. Enkel al vanwege het feit dat de meerderheid niet meer in God gelooft. *Wie gelooft, heeft war uit te leggen.* De vraag is nu, wat er dan precies uitgelegd moet worden. De boodschap zoals de boodschap is, of

een aangepaste boodschap zodat deze *beter aansluit op de persoonlijke wensen en behoeften van mensen.*

Korte periode

Wanneer de boodschap hetzelfde blijft en *de vorm aangepast wordt*, leidt dit slechts tot een korte opleving. Denk maar eens aan een autofabrikant die van een bepaald type jarenlang veel exemplaren verkocht heeft. Een restyle, een aantal moderniseringen, kleine aanpassingen, het zal de verkoop slechts voor korte periode doen opleven. Zo'n model heeft zijn langste tijd gehad en zal zeker verdwijnen. Anders gezegd: Met gitaren en opwekkingsliederen houd je de mensen niet. In de kerk en krijg je de mensen ook niet naar de kerk. *Niets mis met nieuwe vormen*, maar laten we er geen heil van verwachten. *Uiteindelijk gaat het toch om de inhoud.* Wanneer de inhoud mensen niet aanspreekt, dan houdt het op. De vorm waarin we ons geloof uiten is op zich niet onbelangrijk, maar zal altijd moeten aansluiten bij de inhoud van het geloof. Als mensen onze kerken vaarwel zeggen omdat ze de Psalmen saai vinden, dan vrees ik dat zij bij het overvloedig zingen van Opwekkingsliederen de kerk op den duur toch ook achter zich laten. (...)

Sleutelrol

De boodschap kan ook aangepast worden. Meer gericht op het individu. Wat voel ik, wat ervaar ik, waar heb ik houvast aan. *Het woordje ik speelt daarin een sleutelrol.* Bezoek maar eens een samenkomst (men spreekt, in dit verband geheel terecht, niet van een dienst ter ere van God, maar van een samenkomst. De organisatoren van deze samenkomsten voelen dit verschil zelf feilloos aan) van een evangelische gemeente. Neem een notitie-

boekje en turf eens hoe vaak de voorganger het woordje ik gebruikt. Het getuigenis van deze voorgangers heeft slechts betekenis voor hen zelf. Zo zijn zij verstrikt geraakt in een *ervaringsgeloof*, dat iedere keer op de proef gesteld kan worden door het misen van ervaringen. op momenten dat ervaringen zo wenselijk zijn. Verder is het opmerkelijk hoe men kan getuigen van een persoonlijke relatie met Christus, terwijl zo weinig zichtbaar is van goede relaties met andere mensen. Wie niet of zelden op de ander gericht is, zal toch zeker niet op God gericht kunnen zijn. die ons geschapen heeft naar Zijn beeld?

Goede relaties met andere mensen dienen het vertrekpunt te zijn van ons geloof. Toon uw geloof uit uw werken, staat er in de bijbel. *De ervaring van de mens is slechts een flinterdun onbetrouwbaar onderdeel van de verhouding tussen God en mens.* Het lijkt mij beter deze ervaring niet centraal te stellen in onze relatie tot God. (...)

New Age

Deze kant moeten we beslist niet op. Met heeft wel weg van New Age. Het New Age-denken gaat ervan uit, dat ieder mens een beetje van God in zichzelf heeft. Eerlijk gezegd zie ik niet zo veel verschil met de evangelische beweging in zijn meest extreme soort. Reide sluiten aan op de autonome mens. die zelf ervaart, voelt, zweeft, en beslist wat goed voor hem is. De *spirituele ervaring* wordt gezocht, gevonden en beleeden. *Persoonlijk geloof, zelfontplooiing, je eigen (geloofs-) mogelijkheden ontdekken.* Het klinkt allemaal erg vaag en weinig concreet. Ik doe niet mijn best om voorzichtig te formuleren. Ik doe dat bewust, want ik ben er zeker van dat velen *het geloof vaarwel hebben gezegd*,

omdat men *dacht* iets te moeten *voelen en ervaren*. De 'evangelische' prediking heeft naar mijn opvatting al heel wat geloofslachtoffers gemaakt. Mensen die definitief afhaken, omdat ze de ervaring waar ze zo veel over horen, simpel niet hebben. En mensen die depressief raken van schuldgevoelens vanwege het ontbreken van ervaringen. Wie deze kant op wil met het geloof, bewandelt een heiloze weg.

Laagdrempelig

In dit licht zie ik ook de behoefte aan laagdrempelige kerkdiensten. Binnen onze kerken is het mode om daar naar te streven. Veel mensen hebben er geen benul van wat ze daar dan precies mee bedoelen en willen bereiken. Ik vermoed dat men hier onder het volgende verstaat. Meer Opwekkingsliederen, een wat soepelere orde van dienst, eenvoudige preken, korte, snelle flitsende items. Eigenlijk gewoon *meer aansluiten bij de mens van vandaag*. Onk een beetje persoonlijker dus. Wat mij betreft is laagdrempelig iets heel anders – behalve eenvoudige preken, daar ben ik ook voor. Ik wil me graag in het eenvoudige voegen, om deze bijbelse woorden maar eens aan te halen. Laagdrempelig is vooral gastvrij zijn, oog hebben voor elkaar, elkaar de ruimte geven, behulpzaam en vriendelijk zijn voor elkaar. Samen blij zijn, samen verdriet hebben. Het is allemaal niet zo ingewikkeld, het zijn allemaal bekende woorden aan de bijbel ontleend.

In de bijbel vind je het niet zo: dat getuigen van persoonlijke geloofservaringen. Wel het getuigenis van een christelijke levensstijl (,,)

Impact

Ja, zal iemand misschien zeggen, dat is mooi gedacht, maar voos-

lopig hebben de evangelischen – kijk ook maar naar de EO – veel meer impact.

En zij brengen toch ook de enige echte boodschap van genade?

Is het succes van deze omroep niet voor een deel te verklaren vanuit de tijdgeest?

volgens mij ziet de EO kans om de ik-cultuur naadloos te laten aansluiten bij de weg die God ons wijst. Men weet altijd aansluiting bij de jongerencultuur te vinden en dat is zeker een prestatie van formaat. *Aan de EO de taak de mens duidelijk te maken dat God ze een plaats in een kerkgemeenschap heeft gegeven.*

En dat er geen spirituele ervaring nodig is om kind van God te zijn.

Het zou mooi zijn als in de kerk duidelijk werd, dat het God is die ons bewaart en dat er echt geen bepaald gevoel of een specifieke ervaring voor nodig is om bij God en zijn kerk te horen. Er zullen altijd verschillen in beleving en overtuiging blijven. Laten we elkaar daarom de ruimte geven en niet te hoge eisen aan elkaar stellen. Dat doet God namelijk ook niet..

Laten wij gericht zijn op God en onze medemens, pas in de laatste plaats op onszelf

Soms past daar een Opwekkingslied of persoonlijk getuigenis bij, maar vaak onk niet.

Altijd past daar aandacht voor anderen in. Een christelijke levensstijl is het beste persoonlijke getuigenis dat denkbaar is.

Persbericht

Oproep Goede Verhalen

In Zwolle hebben 18 kerkenwerkers een presentatie gegeven over succesvolle projecten in hun kerk. De werkers komen uit de Nederlands Hervormde Kerk, Gereformeerde Grondslag, Christelijke Gereformeerde Kerken, Nederlands Gereformeerde Kerken en de Vrijgemaakt Gereformeerde Kerken. Het doel is kruisbestuiving. Ieder mag goede elementen van deze presentaties gebruiken in het eigen kerkelijke werk. Uit de geweldige variëteit aan ingehaalde Goede Verhalen is op te maken, dat God met heel bijzondere dingen bezig is in de kerken. Een publicatie Goede Verhalen zal binnenkort beschikbaar gesteld worden. Mensen die niet aan de dag hebben meegedaan, maar hun eigen Goede Verhaal breder willen bekendmaken kunnen dit uiterlijk zaterdag 22 april opsturen naar g.d.w.ma@filter.nl of fax. 043-36 38 092. Info bij Gerard Markerink, Maastricht, 043-36 30 120. De publicatie is te bestellen op hetzelfde adres. Aandachtspunten voor uw presentatie o.a.: uw Goede Verhaal: wat zijn, vanuit de procesmatige kant bekeken, de werkmechanismen waardoor uw project slaagt; wat zijn verbeterpunten voor een volgende keer: waar moet men op letten, wil men iets van uw ervaringen willen kopiëren.